

Державна політика України в галузі охорони здоров'я: проблеми та нові орієнтири розвитку

*Гладка Таміла Іванівна, викладач кафедри філософії і суспільних наук,
к.н.держ.упр., ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»*

Анотація

Висвітлено проблеми державної політики в галузі охорони здоров'я України.

Наведено стратегічні завдання політики держави щодо запровадження європейських стандартів права громадян на медичну допомогу.

Ключові слова: *охорона здоров'я, стратегія, державна політика, європейська політика, орієнтири розвитку.*

Annotation

Problems of state policy in the sphere of healthcare of Ukraine are enlightened. Strategical tasks of state policy concerning introduction of European standards of the right of citizen for medical aid are given.

Key words: *healthcare, strategy, state policy, European policy, reference points of development.*

Формування сучасної моделі системи охорони здоров'я України, яка б відповідала рівню розвинутих європейських країн є одним із головних завдань політики держави.

Державна політика України в галузі охорони здоров'я – це визначення стратегії і тактики, політичного курсу, пов'язаного з діяльністю держави щодо збереження та зміцнення фізичного і психічного здоров'я та соціального благополуччя населення України як найважливішої складової її національного багатства, що втілені в законодавстві країни і виявляються в забезпеченні розвитку людського потенціалу українського народу [5, с. 9].

Законодавчою базою з питання державної політики охорони здоров'я в Україні є Конституція України, Закони «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про засади зовнішньої та внутрішньої політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії», «Про засади регіональної політики» та інші законодавчі акти України.

Відповідно до законодавства України [2] основу державної політики охорони здоров'я формує Верховна Рада шляхом закріплення конституційних і законодавчих засад охорони здоров'я, визначення її мети, головних завдань, напрямів, принципів і пріоритетів, встановлення нормативів і обсягів бюджетного фінансування, створення системи відповідних кредитно-фінансових, податкових, митних та інших регуляторів, затвердження загальнодержавних програм охорони здоров'я.

На органи виконавчої влади покладається реалізація державної політики охорони здоров'я.

Проблеми державної політики в галузі охорони здоров'я досліджували М. Білинська, З. Гладун, Т. Грузева, Л. Жаліло, Д. Карамішев, Н. Кризіна, В. Москаленко, Я. Радиш та ін.

Науковці визначають такі показники ефективної державної політики в галузі охорони здоров'я, як стан фізичного і психічного здоров'я в суспільстві, демографічна ситуація в державі, ступінь захисту громадян від фінансового ризику на випадок захворювання і рівень задоволення потреб окремої людини та суспільства загалом в охороні здоров'я і медичній допомозі [5, с. 10].

Найвищим показником ефективності охорони здоров'я є «Індекс людського розвитку». Цей показник аналізує очікувану тривалість життя, навчання та валовий національний дохід на душу населення. У 2014 році Україна посіла 83-є місце зі 187 країн. За рік Україна опустилась на 5 позицій. Причиною цього експерти пояснюють: корупцію, погану економіку та війну на Донбасі [7].

У системі охорони здоров'я відстежується нерівність у доступі до медичної допомоги, актуальною є проблема якості медичного обслуговування, низька середня очікувана тривалість життя. Така ситуація потребує кардинального реформування всієї системи.

Орієнтиром у проведенні реформи є програма Європейського Союзу «Європейська стратегія здоров'я – 2020». Вчені визначають інноваційну сутність та практичну значимість нової європейської політики «Здоров'я – 2020» для розвитку галузі охорони здоров'я [4, 6, 8].

Основними цінностями нової європейської політики є: визнання права кожної людини на здоров'я, солідарність, справедливість, стійкість, загальна доступність, якість, право на участь у прийнятті рішень, захист людської гідності, автономність, відсутність дискримінації, прозорість, підзвітність [3].

Указом Президента України у січні 2015 року була схвалена «Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020», яка передбачає впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі, визначає вектори руху, дорожню карту, першочергові пріоритети та індикатори належних оборонних, соціально-економічних, організаційних, політико-правових умов становлення та розвитку України [1].

У стратегічному документі визначається також мета державної політики в галузі охорони здоров'я – це «кардинальне, системне реформування, спрямоване на створення системи, орієнтованої на пацієнта, здатної забезпечити медичне обслуговування для всіх громадян України на рівні розвинутих європейських держав» [Там само].

Стратегія передбачає реформи, які сприяють особистій відповідальності громадян за власне здоров'я, надання їм вільного вибору постачальників медичних послуг відповідної якості, забезпечення адресної допомоги соціально незахищеним верствам населення та створення бізнес-дружньої обстановки на ринку охорони здоров'я.

Цей стратегічний документ є основою для розроблення інших нормативно-правових актів, які б трактували процедуру та механізми його впровадження.

Таким чином, основними завданнями державної політики України в галузі охорони здоров'я має стати формування нової моделі охорони здоров'я орієнтованої на пацієнта, впровадження європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі.

Список літератури

1. Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна - 2020» [Електронний ресурс]. – Офіційний сайт ВР України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
2. Основи законодавства України про охорону здоров'я [Електронний ресурс] : Закон України. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2801-12/page>
3. Здоровье 2020. Основы европейской политики и стратегии для XXI века. [Электронный ресурс] Всемирная организация здравоохранения. 2013.
– Режим доступа : http://www.ndphs.org///documents/3239/NCD_5_6_3-Info_2_rus__Health_2020_WHO-EURO_short.pdf
4. Грузева Т. С. Інноваційна сутність та стратегічний і практичний потенціал нової європейської політики «Здоров'я – 2020» [Електронний ресурс] / Т. С. Грузева // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип. 3(1). – С. 25-33. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vpbm_2014_3\(1\)__6.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vpbm_2014_3(1)__6.pdf)
5. Кризина Н.П. Державна політика України в галузі охорони здоров'я: механізми формування та реалізації [Електронний ресурс] : автореф. дис... д-ра наук з держ. упр.: 25.00.02 / Н.П. Кризина ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2008. – 36 с. – укр. Режим доступу : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe
6. Линник С. Стратегія ВООЗ «Здоров'я-2020» як засіб прискорення прогресу в досягненні максимального потенціалу у сфері охорони здоров'я населення [Електронний ресурс] / С.Линник // Публічне управління: теорія та практика . – 2013. – № 1(13). – С. 191-195. – Режим доступу : <http://kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/4/06.pdf>
7. Полянська Я. Україна – 83-я в «Індексі людського розвитку» ООН [Електронний ресурс] // Я. Полянська // Радіо Свобода – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25469323.html>
8. Слабкий Г. А. Здоровье 2020 – новая европейская политика и стратегия в интересах здоровья населения [Електронний ресурс] / Г. А. Слабкий, Г. Я. Пархоменко, Н. Ю. Астахова // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип. 3(1). – С. 16-20. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vpbm_2014_3\(1\)__4.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vpbm_2014_3(1)__4.pdf)